

Iz učiteljske službe na Kranjskem. Imenovani so: Marija Babnik za Horjul, Marija Bitenc za Ihan, Marija Odlasek za Kamnik, Ferdo Vigle, nadučitelj za Loški potok, Franja Lunder za Vič, Ludovika Čretnik za Col, Vincenc Roblek, nadučitelj za Podkraj, Marija Jurca za Knežak, Pavel Lavrič za Kovor, Josip Mihelič za Selo pri Šumbergu, Henrik Lobe za Ambrus, Angela Nagode za Trato, Fran Ločnikar za Sv. Gregor, Marija Pogorelec za Veliko dolino, Terezija Juvane tudi za Veliko dolino, Ivan Fajde za Dobovec, Gabrijela Šimenc pri Mariji Devici v Polju, Uršula Potočnik za Breznico, Fran Grajland za Kostanjevico, Ivana Pezdur za Žužemberk, Anton Sepaher za Tržič, Alojzija Zadar za Ljubljano, Alojzij Potočnik, Alojzij Gorjup, Marta Andoljšek vsi trije za Spodnjo Šiško. Fran Gradnik (nadaučitelj), Ana Grudnik za Trebelno, Fran Marinšek za St. Vid nad Ljubljano. — Upokoji se nadučitelj Henrik Likar v Grahovem. Marija Znanec se premesti iz Dobruš v Stari trg pri Poljanah. Ivan Kuhar je iz Radomelj premeščen v Krtno. Dalje se imenujejo: Terezija Ravbekar za Radence, Marija Škerjanec za Sv. Jakob ob Savi, Neža Bregar za Zgornjo Šiško.

V Polhovem Gradcu se ustanovi na šoli poseben oddelek za one šolske otroke, ki bivajo čez 4 kilometre oddaljeno od šole.

Šolsko vprašanje na Vrhniki se je rešilo tako, da se ustanovi nova enorazrednica v Ligojni, druga pa na Stari šrangji, nova dvorazrednica v Bevkah, druga pa v Blatni Brezovici.

Šola na Koroški Beli se razširi v štirirazrednico.

Kako love Nemci slovanske otroke v svoje šole? Zima je nadležen gost, ki zahteva kuriva in tople obleke. Mnogo je staršev, ki nimajo s čim kupiti zimске obleke in obutve otrokom; a nahajajo se usmiljena srca, ki naklonijo prezebjajoči deci potrebna oblačila. A tudi to delo kršćanske milosrćnosti se zlorablja v ponemćevalne namene. Nemci obetajo slovanskim staršem, da podare njihovim otrokom obleko, ako jih zapišejo v nemške šole. Mnogo otrok se vjame vsako jesen na ta lep, ali kako so prevarani, ko pride čas razdelitve zimskih oblačil. Nemški otroci, dasi manj potrebni, jih dobe, slovanski pa morajo biti zadovoljni s samo neizpolnjeno obljubo. Tako se je zgodilo letos češkim otrokom 3. razreda nemške šole v Budějovicah.

Lega nazionale ima v Trstu svojo podružnico, ki prav živahno deluje. Na občnem zboru dne 31. jan. se je konstatiralo, da šteje podružnica 8800 članov, ter je imela v pretećenem letu 100.000 K dohodkov. Za Slovence bodrilo, da naj pomnožijo svoje narodno obrambne težnje ter naj ne pušćajo v nemar nobenega sredstva, ki služi v obrambo slovenskega življa.

Pomanjkanje učiteljev v Furlaniji. V gradišćanskem šolskem okraju ni razpisanih nič manje nego 57 definitivnih mest, in sicer 16 učiteljev-voditeljev in ene učiteljice ter 30 moških in 10 ženskih učiteljskih mest. V Gradišćki sta 2 mesti prazni, v Tržiču pa kar 4. Pri vsem tem ogromnem pomanjkanju ljudskih učiteljev pa trde laški liberalni poslanci, da je premestitev laškega oddelka koprškega učiteljice v Gradišćko neumestno in nepotrebno, ker hoćejo s tem preprećiti premestitev slovenskega v Gorico. Posrećilo se pa jim ni eno ne drugo; ker je vlada za učiteljice v Gradišćki že postavila v proraćun potrebno postavko.

Starši, pazite na otroke! V Trstu se je zopet poldrugo leto staro dete Nerina Farni zaradi neprevidnosti staršev približalo ognju na ognjišču in si zažgalo obleko. Na bolesto vpitje je sicer pritekla mati, toda bilo je že prepozno. Otrok je dobil tako hude opekline, da je v bolnici umrl. Opozarjajte starše, naj pazijo na otroke!

Darwinova stoletnica. Dne 12. t. m. je preteklo sto let, kar je bil rojen slavní angleški prirodoslovec Charles Darwin. Slaven je postal zaradi svoje teorije o postanku ćloveštva.

Milijonska ustanova. V Krakovu umrlí veleposestnik E. Jecmanovski je zapustil v svoji oporoki 1.200.000 K kot ustanovno glavnico, od katere obresti ima pravico poljska akademija znanosti podeliti letno enemu Poljaku ali Poljakinji kot nagrado za najboljša literarno-znanstvena dela.

Žrtev vsenćiliških izgredev na Dunaju. Laški tehnik G. M. Marocco, ki se je udeležil izgredev na dunajskem vsenćilišču in dobil pri tem hude poškodbe na glavi, je postal zaradi tega popolnoma blazen. Vedno vpíje in kliče na pomoć, češ, da ga tepo in nanj streljajo. Odpeljali so ga v blaznico v Videm, kjer so po natanćnem preiskavanju zdravniki izrekli, da ni upanja, da bi okrevail, temveć mu bodo zaradi dobljenih udarcev v kratkem otrpnili možgani.

Nadaučiteljsko mesto v Beli peći na Gorenjskem se ni oddano. Med prosilci sta baje tudi dva nemška koroška učitelja. Ako dobi službo kateri izmed teh, mu je obljubljeno od „Schulvereina“ 600 K povrh plaćila, da bo pomagal staviti nemški most od Belta do Adrije.

Šolsko vprašanje na Jesenicah smatrajo Nemci za politiško vprašanje. Nemška politika je, ko se hoće razdeliti šolsko obćino in na Savi ustanoviti samostojno šolo štiriraz-

rednice. Merodajne oblasti naj se tega zavedajo in pri šoli politiko puste v stran. Ozirajo naj se na faktićne razmere in potrebe ljudstva v kulturnem oziru, in ljudstvo jim bo hvaležno. Ljudstvo pa naj si zapomni one, ki delajo na to, da bi preprećili zgradbo skupne šole osemrazrednice, ker delajo v smislu nemške politike.

Določanje tolščobe v mleku je naslov knjižice, ki jo je ravnokar izdala opremljeno z 18 podobami, c. kr. kmetijska družba kranjska kot IX. zvezek svoje „Kmetijske knjižnice“. Priredil potovalni učitelj za kmetijstvo na Kranjskem Gustav Pirc. — Važen dohodek govedore je mleko, ćigar vrednost je odvisna od njegove tolščobe. Umna reja govodi in umno mlekarstvo nista mogoća brez določanja tolščobe v mleku. Pri vsaki pravi živinorejski zadrugi ni dovolj vedeti samo to, koliko mleka daje v ćredno knjigo vpisana krava na leto, temveć tudi to, koliko daje dragocene mlećne tolščobe. Zadrudna mlekarna more le tedaj resnićno doseći svoj trgovski in vzgojevalni smoter, če plaćuje mleko po vrednosti, ki je v trgovini odvisna edínole od mnoćine mlećne tolščobe. Ta spis je torej namenjen živinorejskim zadrugam ter njihovim udom, ki morajo poznati vaćnost mlećne tolščobe iz okolsćine, kako je preiskovati mleko na tolščobo. Preiskava mleka na tolščobo po dr. Gerberjevem naćinu, ki je dandanes najprimernejši, je v tem spisu popolno pojasnjen in popisan, da v kakem slućaju tudi kak zadostno naobražen nestrokovnjak more po njem zanesljivo preiskovati mleko. Zanesljivo preiskovanje mleka pa ni lahko, in prireditelj tega spisa odkritosćno priznava, da mu je bil namen pri spisovanju te knjižice, prizadete kroge preprićati, da najboljše store, če pošiljajo mleko preiskovati izvećbanim kemikom, in sicer na Kranjskem kmetijskokemijškemu preizkušališču v Ljubljano, kjer se to delo ne le ceneje, temveć, kar je poglavito, tudi resnićno zanesljivije izvršuje kakor pri zadrugah. Cena knjigi je za drućbene ude s pošćtino vred 25 h, za neude in v knjigotrćstvu 30 h brez pošćtine.

Razgled po šolskem svetu.

— **Organizacija katoliškega učiteljstva v Avstriji.** Zvezo z sedežem na Dunaju ima 25 katol. učiteljskih drućtev in sicer 19 nemških, 3 češka, po 1 slovensko (Slomšćkova zveza), hrvaško in laško. Ta drućstva imajo 6625 ćlanov in sicer: 5009 Nemcev, 679 ćehov, 608 Lahov, 329 Slovencev in Hrvatov. Najvećje nemško drućstvo je brixensko, ki šteje 1214 ćlanov, in drućto katol. učiteljic v Avstriji, ki ima 1010 ćlanic. Drućstvo čeških katol. učiteljev v Pragi ima 369, na Moravskem 265, drućstvo čeških učiteljic v Repćini 45 ćlanov. Uradni jezik „Zvezin“ je — nemščina. Stražar.

— **Ućiteljske plaće na Saksonskem** so bile iznova uravnane z zakonom, ki je stopil v veljavo s 1. prosincem 1909. Provizorićni učitelji bodo imeli na leto 900 ali 1100 mark. Najmanjša plaća definitivnega učitelja znaša 1500 mark. V 28. življenjskem letu se zviša na 1700 mark; k temu 7 triletnic; v 29. službenem letu bo imel učitelj 3000 mark in stanovanje, do katerega ima vsak učitelj pravico. Jako daleć imamo še do plać saksonskih učiteljev.

— **Naslednik profesorja Jagića.** Na izpraznjeno mesto profesorja slovanske filologije na dunajskem vsenćilišču, ki ga je doslej zavzemal umirovljeni profesor Jagić, je predložil proforski zbor filozofske fakultete na Dunaju unico loco praškega profesorja Berneckerja. Naućno ministrtvo ni sprejelo tega predloga, ker je sklenilo, da ima na to mesto stopiti slovanski filolog. Profesor Bernecker je medtem pozvan na vsenćilišće v Vratislavo, ter se je pozivu odzval, tako da je sedaj skoraj gotovo, da bo naslednik prof. Jagića kak slovanski filolog.

— **Analfabetški tećaji na Ogrskem** so Slovacom, Rumunom in Srbom zaradi posebne odredbe ministrov Andrássyja in Apponyja prepovedani. — Ta protikulturna prepoved je seveda zbudila v narodnostih krogih na Ogrskem veliko ogorćenje.

— **Vsenćiliški profesor Jul. Vargha.** V Gradcu je umrl vsenćiliški profesor državnega in kazenskega prava dr. Vargha. Juristom, ki so v Gradcu študirali, je pokojni zaradi ljubeznivega znaćaja v jako dobrem spominu. Bil je blagohotno naklonjen dijakom vseh narodnosti in ni bil tak šovinist, kakor so po večini graški profesorji.

— **Nadzornica.** Hrvaška deželna vlada je imenovala gospo Klotildo Cvetišćevo za nadzornico vseh strokovno-dekliskih šol na Hrvaškem.

— **Zvišanje kolegnine.** Dunajski listi javljajo, da se kolegnina na vsenćiliščih zviša že prihodnji letni tećaj za polovico. Oficiozno glasilo vlade „Fremdenblatt“ priznava, da že dlje ćasa razpravlja o zvišanju kolegnine, za-nika pa, da bi naućna uprava že v prihodnjem letnem tećaju nameravala zvišati kolegnino.

— **Zatvoritev zavodov „Svobodne šole“.** Naućno ministrtvo je ukazalo, da se imajo na Dunaju zatvoriti vsi ućni zavodi „Svobodne šole“ in sicer z ozirom na verski pouk, ki ga opravljajo osebe, ki niso v to av-

torizirane. Vodstvo „Svobodne šole“ se je pri-tožilo proti tej odredbi.

— **Laško vsenćilišće.** Novojeorski italijanski dnevník „L' Araldo Italiano“ je dobil iz Rima brzoglavko, da se laška pravna fakulteta premesti z Dunaja v Trst takoj, ko se Slovenci — pomirijo.

— **Gospodarsko vsenćilišće na Ogrskem.** Ogrska vlada namerava ustanoviti gospodarsko vsenćilišće s štírimí fakultetami: ekonomijo, živinozdravstvo, gozdarstvo in vinogradništvo.

Prvi doktorji živinozdravilstva so bili v soboto promovirani na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju. Na promociji se bili navzoći zastopniki naućnega in poljedelskega ministrtva.

— **Tri nove madjarske šole.** Teh dni so bile v garašnišćem okraju v Hrvaški, in sicer v Panjanu, Bršljanji in Brinjaníh odprte tri nove madjarske šole.

— **Svetovnoznaní ućenjak profesor dr. F. Hćckel** je predaval ob prilíki praznovanja stoletnice rojstva Darwina dne 12. svećna t. l. v Jenskem domu in vzel obenem slovo od javnosti.

— **Višjo državno obrtno šolo** ustanavlja v Celovcu. Seveda bo nemška.

— **Na Hrvaškem,** in sicer v Grubišćnem polju in v Zrinjskem, je ban Rauch zopet ustanovil dve novi madjarski šoli.

— **Odsek za slovensko vsenćilišće** je ustanovil deželni odbor. V ta odsek se poklićejo: dva zastopnika deželnega odbora, župan ljubljanski, dva zastopnika mestnega sveta ljubljanskega, štírije državni poslanci, trije zastopniki teologićnega ućilišća, dva zastopnika „Slov. Matice“, dva zastopnika Leonove drućbe, en zastopnik srednješolskega ućiteljstva in deželni glavar.

— **Vsenćiliški odbor dunajskega slovanskega dijaštva** je imel svojo krizo. Zastopnika „Danice“ sta izstopila, ker napredni dijaki niso hoteli zahtevu, da se ustanovi tudi bogoslovna fakulteta, staviti v program. Saj je vendar jasno, če se zahteva ustanovitev popolnega vsenćilišća, da spada tudi bagoslovna fakulteta zraven, ker je ta doslej še po vsek avstrijskih vsenćiliščih. Naravnost ćudno je, da potem klerikalni dijaki izjavljajo, da skupno delo v tem oziru ni mogoće. Torej tudi v tako vitalnem, nad vse strankarsko vzvišenem vprašanju se ne more složno postopati!?

Z gospodarskega polja.

— **Ćebelarska razstava** se priredi v Bumi (v Slavoniji) in bo trajala od 29. avgusta do 5. septembra t. l.

— **Zavarovanje živine.** Kranjski deželni odbor je sklicail tozadevno enketo, pri kateri je posl. Mandelj podrobno razlagal svoj naćrt. Kot praktićna so se izkazala sledeća načela: Zavarovalnice po deželi se naj svobodno snujejo v obliki zadrug. Deželna zavarovalnica naj bo vez in središće teh zadrug, katerih vsaka ima lastno upravo. Živina se zavaruje tudi proti kućnim boleznim. Zavarovalnica za konje bodi loćena od one za govejo živino. Prešćiti se ne zavarujejo.

Raznoterosti.

× **Japonci in tuji jeziki.** Menda se na vsem svetu prebivalci tako ne ućijo tujih jezikov kakor na Japonskem. Tujih jezikov se sicer ne naućijo temeljito, toda vendar toliko, da morejo v njih brez velike težave izraziti svoje misli. Zlasti se pa ućijo le-teh treh jezikov: angleško, francosko in nemško. K ruskemu jeziku so začeli Japonci obraćati svojo pozornost šele po japonsko-kitajski vojni. Do te dobe je bilo pa tudi ućenje tujih jezikov sploh samo slućajno. Po ti vojni pa se je postavilo na racionalno podlago in jele so se otvarjati šole za tuje jezike. Na ćelu teh šol stoji tokijska normalna šola tujih jezikov, kjer se predava angleški, francoski, nemški, ruski, laški in špauski jezik. Tećaj je dvehleten. Pouk v tej šoli je dobro urejen, da že ućenci v dveh letih dobro govore dva izmed teh jezikov. Med ućenci te šole se nahaja mnogo ćastnikov, ki se ućijo zlasti pridno ruskega jezika. Ker so dopolndne v službi, obiskujejo to šolo zvećer. Omeniti treba, da Japonska strogo opazuje, ako se Rusi ućijo japonskega jezika in vsak njihov korak posnema. Tako na primer, ko je Rusija otvorila vojaški vzhodni zavod, so Japonci takoj ustanovili šolo ruskega jezika v Curugu in vojno ministrtvo pošilja vsako leto na tokijsko univerzo na svoje stroške pet mladih ćastnikov, ki dovršivši univerzo morajo predavati pruski jezik v vojaških krogih. Japonci pa dobro poznajo, kakšno vaćnost ima znanje tujih jezikov, zato ne štedijo denarja ne truda, da se jih naućijo.

× **Ženski lasje.** Ženske s ćrnimi lasmi imajo na svoji glavi povprećno 70 kilometrov las, doćim jih imajo plavke tudi do 135 kilometrov. Nasprotno so temni lasje mnogo monejši in ćvrstejši nego plavi. Ćrn las nosi povprećno tećo 113 gramov, ne da bi se pretrgal, doćim ne nosi plav las več nego okolo 65 gramov.

× **Koliko tobaka se pokadí na Francoskem.** Po najnovejši štistiki franco-

ske tobaćne rećije se proda na Francoskem na leto za 400 milijonov frankov tobaka. Ker ima Francija monopol na tobak, ima država od samega tobaka okolo 310 milijonov frankov ćistega dobićka. Na vsakega francoskega državljana odpade na leto 10-50 frankov za tobak. Razume se, da so državljani tudi ženske in otroci, ne samo kadilci. Koliko denarja gre v zrak na vsem svetu?!

× **Bolnišćnice za pijance.** Ameriški poslanec W. E. Bense je mnenja, da je treba unićiti apetit za moćne pijaće in s tem bo rešeno za vedno vprašanje o prohibiciji. Zaradi tega bo v državni zbornici predlagal, da se ustanovi pet bolnišćnic za zdravljenje pijancev. Gradijo se naj v Clevelandu, Cincinnati, Toledo, Columbus in Dayton.

× **Veljaven zakon katoliškega duhovnika.** Okrožno sodišće v Olomueu je razsodilo, da je zakon bivšega katoliškega duhovnika Pocksteinerja veljaven. Pocksteiner je l. 1908. prestopil k protestantizmu in se poročil z Olgo Jordan. Na ovadbo naškofijskega konsistorija se je uvelo postopanje zaradi neveljavnosti zakona. To postopanje se je sedaj konćalo s proglasitvijo veljavnosti Pocksteinerovega zakona.

× **Beda na Ogrskem.** Iz Budimpešte poročajo, da vlada zaradi lanske slabe letine v mnogih županijah velika beda. Posebno trpi prebivalstvo v ungvarski županiji, ki ne more dobiti dela in mu manjkajo vsa sredstva za vsakdanje življenje.

Listnica uredništva.

V Istro: Porabimo prihodnjić. — Magnetizer: Hvala! Pride na vrsto.

Uradni razpisi ućiteljskih služb.

St. 74/III. Štátersko. 46 1—1

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Benediktu v Slov. gor. namesti se služba ućiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in sicer stalno.

Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu pri Sv. Benediktu v Slov. gor. do konca meseca sućca 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet Sv. Lenart v Slov. gor. dne 22. svećna 1909.

Št. 321/I. 47 1—1

Na trirazredni ljudski šoli v Svećini namesti se služba ućiteljice z rednimi dohodki po II. krajnem razredu in z opremljeno sobo in sicer stalno.

Redno opremljene prošnje je vpsolati krajnemu šolskemu svetu v Svećini (Witschein), Gornja Kungota do konca meseca sućca 1909.

Dokazati je usposobljenost iz obeh deželnih jezikov.

Okrajni šolski svet v Mariboru, dne 22. svećna 1909.

Zahtevajte „Ućiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja ućiteljstvo!

Vljudno priporočam p. n. ućiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim ćitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstojećo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznico

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip šte. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinerših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter ćitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naroćilih znaten popust, oziroma plaćam pošćtino od pošiljatev z dećeje. Tako da naroćnik radi pošiljatev nima nikakih stroškov. 3 6—5

Slavnim šolskim vodstvom in gg. ućiteljem vljudno priporočam svojo

izvrstno urejeno

knjigoveznico.

Izvršujem vsa v knjigoveško stroko spadajoća dela.

Za šolske in druge knjižnice sem upeljal posebno trpećno in lićno vezavo, namreć v celo moćno platno ravno za isto ceno kakor do sedaj pol platno.

Pri večjih naroćilih 10% popusta.

Za mnogobrojna naroćila se priporoća

Anton Janežić

knjigovez 24 10—3

Ljubljana, Florijanske ulice 14.